

საერთაშორისო მობილობის მონაწილე პერსონალის თვისებრივი კვლევა თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში

გიგილაშვილი ნინო
თათულიშვილი სალომე
ყურაშვილი ნინო

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თელავი
DOI: <https://doi.org/10.52340/idw.2023.90>

აბსტრაქტი. უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფისათვის და მის გასაუმჯობესებლად საჭიროა მჭიდრო კავშირი ეროვნული ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემებს შორის. სტუდენტების, პერსონალისა და კურსდამთავრებულების თავისუფალი გადაადგილება უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის მნიშვნელოვანი განზომილებაა. ჩვენს სტატიაში თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პერსონალზე ვისაუბრებთ, რომლებმაც საერთაშორისო მობილობის ფარგლებში სხვადასხვა ქვეყანაში იმყოფებოდნენ. გამომდინარე იქიდან, რომ თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (სიმცირის გამო) მობილობით წასული პერსონალის რაოდენობა არც თუ ისე ბევრია, ვარჩიეთ ჩაგვეტარებინა კვლევა, სადაც გამოვიყენებდით თვისებრივ მეთოდებს, რათა მიგველო სიღრმისეული ინფორმაცია საზღვარგარეთ მობილობის თითქმის ყველა ასპექტზე და შესაბამისად გვემსჯელა მის გავლენაზე პირებისათვის ევროპული ხედვების ჩამოყალიბებაზე.

საკვანძო სიტყვები: უნივერსიტეტი, ინტერნაციონალიზაცია, მობილობა, განათლება, პერსონალი

მაღალი ხარისხის და ხელმისაწვდომი განათლება უდიდესი მნიშვნელობის მქონეა ევროპის დემოკრატიული საზოგადოებისათვის. ევროპული განათლების სისტემის საფუძველს ყოველთვის წარმოადგენდა მრავალფეროვნება და როგორც უკვე ავლნიშნეთ ხელმისაწვდომობა. უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფისათვის და მის გასაუმჯობესებლად საჭიროა მჭიდრო კავშირი ეროვნული ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემებს შორის.

უმაღლესი განათლების ერთიანი სივრცე მართალია, ხელს უწყობს ამ სფეროში თანამშრომლობასა და ურთიერთობათა სრულყოფას, თუმცა ამასთანავე, სივრცეში სრულფასოვანი ინტეგრაციისათვის მოითხოვს სტუდენტთა, მასწავლებელთა, მეცნიერთა და ადმინისტრაციული პერსონალის ფიზიკურ მობილობას.

ევროპის ქვეყნების უმაღლეს განათლებაზე პასუხისმგებელი მინისტრების შეხვედრის კომუნიკაზე, 2001 წლის 19 მაისს პრაღაში, მინისტრებმა დაადასტურეს მობილობის უდიდესი სოციალური მნიშვნელობა და აღნიშნეს, რომ გადალახავენ ყველა იმ წინააღმდეგობას, რაც ხელს უშლის სტუდენტების, მასწავლებლების, მეცნიერებისა და ადმინისტრაციული პერსონალის თავისუფალ გადაადგილებას.

სტუდენტების, პერსონალისა და კურსდამთავრებულების თავისუფალი

გადაადგილება უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის მნიშვნელოვანი განზომილებაა. საერთაშორისო მობილობა ინტერნაციონალიზაციის ერთ ერთი ცენტრალური კომპონენტია. მობილობით მოსარგებლე პირებს შესაძლებლობა ეძლევათ შეიძინონ ის მნიშვნელოვანი კომპეტენციები, რომლებიც აუცილებელია თანამედროვე სამუშაო ბაზარზე თავის დამკვიდრების, პროფესიული განვითარებისა და კონკურენტუნარიანობისათვის.

ჩვენს სტატიაში თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პერსონალზე ვისაუბრებთ, რომლებმაც საერთაშორისო მობილობის ფარგლებში სხვადასხვა ქვეყანაში იმყოფებოდნენ. საინტერესოა და დიდი მნიშვნელობა აქვს საზღვარგარეთის უნივერსიტეტებში მობილობის ეფექტების კვლევას სტუდენტ-ლექტორთა ევროპული ხედვების ჩამოყალიბებაზე.

გამომდინარე იქიდან, რომ თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (სიმცირის გამო) მობილობით წასული პერსონალის რაოდენობა არც თუ ისე ბევრია, ვარჩიეთ ჩაგვეტარებინა კვლევა, სადაც გამოვიყენებდით თვისებრივ მეთოდებს, რათა მიგველო სიღრმისეული ინფორმაცია საზღვარგარეთ მობილობის თითქმის ყველა ასპექტზე და შესაბამისად გვემსჯელა მის გავლენაზე პირებისათვის ევროპული ხედვების ჩამოყალიბებაზე.

აქვე აღვნიშნავთ, რომ თვისებრივი მეთოდების საშუალებით მოპოვებული მონაცემები სხვადასხვა მიზეზის გამო ვერ ექვემდებარება რაოდენობრივ ანალიზს; მათ აკლია მათემატიკური სიზუსტე და პროცენტულად ვერ ვიღებთ ინფორმაციას, თუმცა ამ მეთოდის გამოყენებით მოგვეცა საშუალება - აგვეხსნა ადამიანების ქცევის ისეთი ნიუანსები, რომელიც აუცილებლად შეუმჩნეველი დარჩებოდა რაოდენობრივი მეთოდების გამოყენებისას. მივიღეთ უფრო ღრმა ინფორმაცია ჩვენი რესპოდენტების შესახებ და რაც მთავარია საკვლევ საკითხთან დაკავშირებით. მათ მივეცით იმის შესაძლებლობა რომ აეხსნათ საკუთარი პოზიცია ჩვენთვის საინტერესო საკითხის ირგვლივ და ემსჯელათ თუ რატომ ფიქრობენ ისე, როგორც ფიქრობენ.

გამომდინარე იქიდან, რომ თვისებრივ მეთოდებზე დამყარებული საველე ეტაპი და ასევე აღნიშნული მეთოდით შეგროვებული ინფორმაცია გაცილებით მეტ დროს მოითხოვს სხვა მეთოდებთან შედარებით, კვლევა რომელზეც ამ სტატიაში ვსაუბრობთ, 3 თვის განმავლობაში მიმდინარეობდა და განხორციელდა სამ ეტაპად:

- ☐ ჩვენთვის საინტერესო რესპოდენტების შერჩევა;
- ☐ პირველადი ინფორმაციის შეგროვება „სიღრმისეული ინტერვიუს“ მეშვეობით;
- ☐ პირველადი ინფორმაციის შეგროვება „ფოკუს ჯგუფის“ მეთოდით
- ☐ მიღებული ინფორმაციის ანალიზი
- ☐ კვლევის ანგარიშის მომზადება და პუბლიკაცია.

კვლევაში მონაწილეობა მიიღო იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლექტორების იმ კატეგორიამ რომლებიც 2006 წლიდან დღემდე მიიღო მონაწილეობა გაცვლით პროგრამებში, რომელიც ფარგლებშიც ისინი იმყოფებოდნენ ევროპის სხვადასხვა უნივერსიტეტებში სწავლებისა და/ან კვლევების წარმართვისათვის.

ცნობილია, რომ თვისებრივი მეთოდების გამოყენებისას მკვლევარი იმდენად ჩართულია საველე ეტაპის განხორციელებისას, რომ ძალაუვნებურად ახდენს გავლენას რესპოდენტებზე, თუმცა მაქსიმალურად შევეცადეთ მოგვეხდინა ამ გავლენის მინიმიზაცია, გამომდინარე იქიდან რომ მისი სრულად გამოირიცხვა შეუძლებელია.

კვლევა ჩატარდა შემდეგი მიზნების განხორციელებისათვის:

- შევისწავლოთ საერთაშორისო მობილობის მონაწილე თელავის უნივერსიტეტის პერსონალის გამოცდილება და მოსაზრებები ევროპული საგანმანათლებლო სივრცის შესახებ;
- დადგენილ იქნეს საერთაშორისო მობილობის პოზიტიური პარამეტრები და მისი პირდაპირი კავშირი(გავლენა) პირების ევროპეიზაციაზე .

როგორც ზემოთ აღნიშნეთ, კვლევის ჩასატარებლად გამოვიყენეთ თვისებრივი მეთოდები, კერძოდ კი მეთოდის ერთ-ერთი „სავიზიტო ბარათი“ სიღმისეული ინტერვიუ.

ასეთი ინტერვიუ გულისხმობს რესპოდენტისაგან ღრმა ინფორმაციის მიღებას და ჩვენს მიზანსაც სწორედ მაქსიმალურად მრავალფეროვანი ინფორმაციის მიღება წარმოადგენდა რეალური დასკვნების გამოსატანად. კვლევის დაგეგმვის კვალდაკვალ, წინასწარ შევადგინეთ სადისკუსიო გეგმა, რომლის საშუალებითაც ხდებოდა ინტერვიუს კონტროლი ანუ, არ გამოვტოვეთ მნიშვნელოვანი საკითხები და შევეცადეთ მიგველო მაქსიმალური ინფორმაცია რესპოდენტისაგან.

უნდა აღინიშნოს, რომ ინტერვიუების მიმდინარეობისას გამოიკვეთა ისეთი საკითხებიც რომელიც აქტუალური იყო გამოკვლევისათვის, თუმცა წინასწარ არ მოხდა მისი გათვალისწინება მაშინ, როდესაც დაიგეგმა კვლევის განხორციელება. და ვინაიდან სადისკუსიო გეგმა არ მოითხოვს ზედმიწევნით დაცვას წინასწარი გაწერილი შეკითხვების შესაძლებელი გახდა ინტერვიუს პროცესში წამოჭრილი ახალი თემების განვითარებაც.

ბუნებრივია, რომ ინტერვიუები ღია კითხვებზე დაყრდნობით წარიმართა და ასეთ კითხვებზე პასუხის გაცემისას რესპოდენტები მაქსიმალურად თავისუფლები იყვნენ საკუთარი აზრის გამოხატვისას.

ასევე აღნიშნული კვლევის ფარგლებში ჩავატარეთ ფოკუს ჯგუფიც, რომელიც ერთ ერთი ფართოდ გამოყენებადი მეთოდია ემპირიულ კვლევებში. აღნიშნული მეთოდის გამოყენებით თვალი მივადევინეთ რესპოდენტების აზრთა ჩამოყალიბების პროცესს, და ყველა რესპოდენტს მივეცით საკუთარი აზრის გამოხატვის საშუალება.

რესპოდენტებთან ვისაუბრეთ ისეთ საკითხებზე როგორცაა:

- ☑ პოზიტიური გამოცდილება, რაც შეიძინეს საზღვარგარეთ სწავლებისა და/ან კვლევის პერიოდში
- ☑ მიღებული გამოცდილების საკუთარ უნივერსიტეტში გაზიარება-გამოყენება
- ☑ მნიშვნელოვანი ასპექტების გამოყოფა მობილობის პერიოდიდან.

პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ კვლევაში მონაწილე პერსონალი მაქსიმალურად გულახდილად საუბრობდა საკუთარ გამოცდილებაზე, საზღვარგარეთ მობილობის მნიშვნელოვან ასპექტებზე. ყველა რესპოდენტი მზად იყო საუბრისათვის. კვლევაში მონაწილე პერსონალს მიაჩნია, რომ საერთაშორისო მობილობა უნივერსიტეტისათვის სასარგებლოა მრავალმხრივი მიმართულებით.

მათ ჰქონდათ საშუალება გაცნობოდნენ მასპინძელ უნივერსიტეტში სწავლების მეთოდოლოგიას, ბიბლიოთეკებს, თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვილ აუდიტორიებს, ლაბორატორიებს; „აქვთ სამაგალითო სწავლების სისტემა, თანამედროვე ტექნიკით (სმარტ დაფებითა და პროექტორებით) აღჭურვილი აუდიტორები, ფართო მასშტაბის პროექტები, მუდმივად მიმდინარეობს კვლევები, იმართება ნამუშევრების გამოფენა, სადაც გამოფენილია სტუდენტების ყველა პატარა წარმატება, ყველა სპეციალობას აქვს საკუთარი სამეცნიერო ჟურნალი და საკუთარი გამომცემლობა“.

კვლევაში მონაწილე ყველა რესპოდენტი თანხმდება იმ ფაქტზე, რომ ჰქონდათ ძალიან დიდი ხელშეწყობა ეკეთებინათ საკუთარი საქმე; დახვდნენ კოორდინატორები, რომლებიც

ეხმარებოდნენ მიზნების განხორციელებაში. მათი მეშვეობით, ახერხებდნენ შეხვედროდნენ მათთვის საინტერესო ხალხს, „დამხვდა კულტურული საზოგადოება, მიჩვენებდნენ გზას, რომელი რგოლიდან რომელ რგოლზე უნდა გადავსულიყავი და მიმემართა ისეთი ხალხისათვის, ვინც ფლობდა გამოცდილებას, ცოდნას იმ საკითხზე, რომელიც ჩემი კვლევისათვის მნიშვნელოვანი იყო.“

ძალიან საინტერესოა ჩვენი რესპოდენტებისეული შეფასებები, იმ საზოგადოებაზე რომელშიც ისინი ტრიალებდნენ თვეების განმავლობაში. ამ შემთხვევაშიც მათი აზრი ერთმანეთს ემთხვევა და აფასებენ როგორც, კოლეგიალურ, საერთო საქმისათვის მებრძოლ, ჯანსაღ კონკურენციულ საზოგადოებას. ეხმარებოდნენ დაუზარებლად და გვერდში ედგნენ ყოველ ახალ ინიციატივასა და წამოწყებას. ხვდებოდნენ ყოველთვის პოზიტიურად, ღიმილით და ეს ყველაფერი პროექტში მონაწილეებს კულტურულ გარემოს უქმნიდათ საკუთარი საქმის საკეთებლად.

„არიან პროფესიონალები თუმცა თავმდაბლები. შეკითხვებისათვის არიან მზად და არ გაგრძნობინებენ იმას რომ რამე არ იცი“.

საგულისხმოა ის ფაქტია, რომ მიუხედავად იმისა, რომ მასპინძელ უნივერსიტეტებში ხვდებოდათ არაჩვეულებრივი სამუშაო გარემო, რესურსი, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, ხელმისაწვდომი ბიბლიოთეკა და სხვა ისეთი საშუალებები რომლებიც კომფორტულ სამუშაო პირობებს ქმნის, რესპოდენტები ფიქრობენ, რომ საჭიროა ძალიან დიდი მონდომება და ძალისხმევა თავად აქედან წასული პერსონალის მხრიდან. ეს უნდა იყოს ორმხრივი პროცესი, მაქსიმალურად უნდა მოხდეს ყველანაირი სარგებლის მიღება აქედან ჩასული მკვლევარის მხრიდან და რათა იქ მიღებული გამოცდილება საკუთარ უნივერსიტეტში გამოიყენოს.“ შენი ინიციატივაც თუ არ არის, შენი მზაობა, თუ არ ხარ ჩართული თავიდან ბოლომდე და ვერ ითავისებ რა დიდი შანსი, რესურსი მოგეცა რომ შექმნა რაიმე ღირებული, მაშინ მხოლოდ ის, რომ იქ წახვიდე, არაფერს ნიშნავს. ბევრი მიდის, თუმცა იქიდან რა გამოცდილებით ჩამოხვალ, რას ჩამოიტან, ეს უკვე სხვა საქმეა“.

„შევეცადე მიმეღო მაქსიმალურად ყველანაირი სარგებელი, გავიარე ენის კურსები, ასევე თვისებრივი კვლევის კურსი, ვესწრებოდი ლექციებს, მოვახერხე ფეხი ამეწყო იმ აქტიური საზოგადოებისათვის, რომელშიც ვტრიალებდი და მალევე გავიარე ადაპტაციის პერიოდი.“

თითქმის ყველა გამოკითხული რესპოდენტი აღნიშნავს, რომ როდესაც დაბრუნდნენ საკუთარ უნივერსიტეტში, პრეზენტაციების გზით გააცნეს კოლეგებს იქ მიღებული გამოცდილება და საერთოდ აუხნეს მასპინძელი უნივერსიტეტში არსებული სწავლის მეთოდები, პროცესი, ფორმა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები.

ბუნებრივია ვრცლად ვისაუბრეთ მასპინძელ უნივერსიტეტში მიღებული გამოცდილების შესახებ. ჩვენთვის საინტერესო იყო, რა გავლენას ახდენს მობილობა რესპოდენტის ევროპული მენტალობის ჩამოყალიბებაზე და რამდენად ხდება ამ ყველაფრის რეალიზება მშობლიურ უნივერსიტეტში.

„აქ რომ ჩამოვედი მივხვდი რომ მქონდა ძლიერი Background-ი. თამამად შემეძლო მეხელმძღვანელა დოქტორანტებისათვის, შემეძლო მეწერა უფრო მაღალი დონის სტატიები, პუბლიკაციები გამოსაქვეყნებლად. გავიზარდე როგორც პროფესიონალი; ჩამომიყალიბდა განსხვავებული ხედვები, რომელიც მიმართულია ერთიან ევროპული სივრცეში სრულფასოვანი ინტეგრაციისათვის და მომავალი თანამშრომლობის გაძლიერებისაკენ.“

აღსანიშნავია, რომ კვლევის მონაწილეები(მასპინძელ უნივერსიტეტებში) ესწრებოდნენ ლექციებსაც, აკვირდებოდნენ მეთოდოლოგიას, ლექტორსა და სტუდენტს შორის ურთიერთობებს, და უკვე დაბრუნებულები ცდილობენ საკუთარ სტუდენტებს იქ

მიღებული გამოცდილება გაუზიარონ. თუმცა პრობლემა რაც კვლევის მონაწილეებმა დააფიქსირეს, ესაა აუდიტორია, ანუ სტუდენტების ნაკლები აქტიურობა ლექციების პერიოდში (რაც ძლიერი განმასხვავებელი ფაქტორია ევროპულ და ადგილობრივ სასწავლო პროცესებს შორის).

როგორც კვლევის მონაწილეებმა დაადასტურეს, ეს ყველაფერი ძალიან მოქმედებს ლექტორის მოტივაციაზე. „რომ შევადაროთ ჩვენი უნივერსიტეტის ლექტორები, მასპინძელი უნივერსიტეტის ლექტორებს, უნდა ითქვას რომ არანაკლები ცოდნის გამოცდილების და ასევე შრომისმოყვარეობით გამორჩეული ლექტორები გვყავს, თუმცა განხვავება აუდიტორიაშია. სტუდენტები არიან იქ მეტად აქტიურები, მხოლოდ ცოდნაზე ორიენტირებულები. ცდილობენ მიიღონ მაქსიმალურად მეტი ცოდნა, სვამენ კითხვებს, მსჯელობენ და მოდიან ლექციებზე მომზადებულები“.

გამოკითხულ ლექტორთა უმეტეს ნაწილი ესწრებოდა ლექციებს და მათი თქმით სურდათ საკუთარი სტუდენტებისთვისაც გაეზიარებინათ უახლესი სწავლების მეთოდები, დახარჯულიყვნენ ისე, როგორც მასპინძელი უნივერსიტეტის ლექტორები თუმცა ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს თავად სტუდენტების მიდგომას, და როცა ლექტორი ხედავს, რომ სტუდენტი არ აქტიურობს, ეს მოქმედებს ლექტორის მოტივაციაზე და გარკვეული სახის კომპლექსიც იჩენს თავს.

საინტერესო ინფორმაცია მოგვაწოდა ერთ-ერთმა რესპოდენტმა, როგორც თავად აღნიშნავს მობილობის პერიოდში, მასპინძელ უნივერსიტეტში იმდენად დაინტერესდნენ მისი საკვლევი საკითხით, რომ მის შესახებ დაიწერა სტატია და გამოქვეყნდა.

საუბრის ბოლოს კვლევის მონაწილეებს ვთხოვეთ, შეეფასებინათ საერთაშორისო მობილობის პერიოდი. „ესაა გზა და ფანჯარა, ეზიარო ევროპულ განათლებას, მიეჩვიო პროფესიულ და ცხოვრებისეულ დამოუკიდებლობას, გაიზარდო პროფესიულად, კულტურულად, გაიფართოვო თვალსაწიერი.“

მათივე თქმით, კარგი იქნება, რაც შეიძლება მეტმა განათლების სისტემაში ჩართულმა ადამიანმა მიიღოს მონაწილეობა სხვადასხვა მიზნობრივ ჯგუფში, რომ გაეცნოს თანამედროვე ევროპულ განათლების სისტემას, აიმაღლოს პროფესიული კომპეტენციები და შემდეგ მობილობით მიღებული გამოცდილება საკუთარ უნივერსიტეტში გამოიყენოს.

დასკვნის სახით, შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენი კვლევის მონაწილე პერსონალი ნათლად აცნობიერებს ინტერნაციონალიზმის მნიშვნელობას, როდესაც საუბრობს მობილობის სარგებელზე. მათთვის ამ პროგრამაში მონაწილეობა წარმოადგენდა სწავლების თანამედროვე მეთოდებთან ზიარების, აკადემიური კონტაქტების გაფართოების საუკეთესო საშუალებას და რაც მთავარია, ჯანსაღი, თანამედროვე ევროპული ხედვების ჩამოყალიბების საუკეთესო საშუალებას.

ლიტერატურა:

1. ზურაბიშვილი, თ. (2006) თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში. თბილისი.
2. კოპენი, ლ., მანიონი, ლ., მორისონი, კ. (2007) კვლევის მეთოდები განათლებაში. ლონდონი, ნიუ-იორკი.

Gigilashvili Nino
Tatulishvili Salome
Kurashvili Nino

Iakob Gogebashvili Telavi State University, Telavi

Abstract

For ensuring the highest quality assurance of higher education close connection between national quality assurance systems is needed. Free movement of students, staff, and graduates is an important dimension of the European area of higher education. In our article, we will talk about the staff of Telavi State University, who were in different countries within the framework of international mobility. Considering the fact that the amount of the University staff who took part in International Exchange Programs (due to university size) is not very large, we decided to conduct a survey where we would use qualitative methods to obtain in-depth information on almost all aspects of the mobility in abroad and conformably to discuss its impact on the formation of European visions for individuals.

Key words: University, internationalization, mobility, education, staff